

Maranathakerk 22 oktober 2017

Efeziërs 4: 20-32

Mattheüs 9: 1-8

Gemeente van Jezus Christus,

in de opera La Traviata ontmoeten we Violetta, de gevierde en gevallen vrouw. In de eerste acte vindt zij, tot haar stomme verbazing, in de jonge Alfredo, liefde, oprecht, voor haar. Aan het eind van de eerste acte probeert ze het nog weg te lachen, met de woorden: dwaasheid dwaasheid, het kán gewoon niet waar zijn. Maar dat stille andere geluid, komt toch weer terug, buiten in de verte herhaald door de stem van Alfredo: zo vreemd, dit is anders, ongekend, goed.

Drie maanden later vinden we haar terug in de tweede acte. Ze heeft gehoor gegeven aan de liefde en sindsdien heeft ze met hem samen in geluk geleefd.

Totdat een andere stem zich meldt. Alfredo's vader, die omwille van de goede naam, lees: de huwelijkskansen van Alfredo's zuster, Violetta vraagt zijn zoon te verlaten. Voor haar betekent dat: het enige echte geluk dat haar ooit is overkomen, dit ongedachte genadeblijk van God, op te geven. Zelfs het feit dat Violetta ernstig ziek is en haar levenseinde ziet naderen, -zolang zal ze niet meer bij Alfredo zijn-, kan de oude man niet vermurwen. Omwille van het geluk van het nog onbedorven meisje, het zusje van Alfredo, -als een engel van zuiverheid wordt ze bezongen-, besluit ze Alfredo te verlaten, maar haar lot bezingt ze als volgt:

Zo is dan aan de ongelukkige vrouw, die op een dag gevallen is,
alle hoop op redding ontzegd.

Zelfs als God haar vergeven heeft
dan is het de mens die onverbiddelijk is.

Met deze woorden brengt la Traviata ons bij het verhaal van Jezus en de verlamde man. Verlamd. Dat is niet genoeg gezegd. De Statenvertaling pakt dieper door en zegt: ze brachten tot hem een geraakte.

Daarin komt de resonans mee die het heeft in taal en denken van Wet en Profeten, waarin Gods oordeel spreekt, en het kwade doen van mensen neerslaat met blindheid of krachteloosheid. Profeten gebruiken het om de totale onreddering te beschrijven van mensen, die alle kracht uit zich voelen wegvloeien, verlamd van angst, wanneer de

ondergang van stad en land aanstaande is. Van koningen vallen de handen krachteloos naar beneden, niet meer in staat tot handelen. Verlamd, dat woord is niet genoeg. Het is wat veel soldaten uit de Eerste Wereldoorlog overkwam, jonge mannen, niet meer in staat hun lichaam te dragen, totaal krachteloos, ontzet.

De man die tot Jezus gedragen wordt is de mens die geslagen is naar lichaam en geest. Door wat hem is overkomen? Door het oordeel dat hem daarmee wordt toegemeten?

In de man zelf is geen hoop meer, het zijn anderen die spreken, zonder woorden, nog voordat Jezus iets zegt: hij is het waard, hij is het waard.

Het is hún geloof dat hem behoudt, of redt. Wat is dat eigenlijk? Redding, behoud? Van wat? Van wat God vindt, van jou? Van wat mensen vinden, van wat jij zelf vindt. Over wat je gedaan hebt of hebt nagelaten?

Laten we verhelderen. Schuld en schaamte, er is een verschil. Schuld is om wat je gedaan hebt of nagelaten. Schaamte is niet om wat je gedaan hebt. Het is: er niet mogen zijn. Het simpele feit dat je er bent is dan al fout. Verwar je dát met schuld, als kind, en verder in je leven, dan ga je naarstig zoeken naar iets wat je verkeerd gedaan hebt. Of naar iets wat je beter had kunnen doen. Om je plaats op aarde te verdienen. Maar het faalt altijd, je actie. Er is altijd wel iets dat fout gaat. Altijd wel iemand die niet de 99 keren ziet dat je iets goed doet, maar wel onmiddellijk aanslaat op die ene keer dat het fout gaat, en anders doe je het wel zelf. Schuld, vergeving? 'Hulpeloos maar schuldig' schreef Aleid Schilder in de jaren '80. Het is allereerst een mensen probleem, een diep sociaal lijden, tússten mensen, en ín mensen, dat zich ondermeer in religies een uitweg zoekt. En vervolgens loopt dat vast, in fanatisme, in rigiditeit, in afwijzing en oordeel, in wanhoop. Na al het zoeken, vragen, doen, met lege handen staan.

Daar, aan het einde van ons systeem, kan iets nieuws beginnen, iets anders, ongekend. Misschien is het de ervaring dat God zich naar je overbuigt. Misschien is het de ervaring dat jouw 'ik' zich omgeven voelt, bevrijd, door een oneindig groter geheel dan alleen jij. Mystici uit oude tijden, moderne zoekers, ménsen, spreken van deze dingen. De column 'in-druk' van het oktobernummer van Kerk in Den Haag noemt het het geheim van de Reformatie: met lege handen dúrven staan.

Aanvaard je lege handen. Probeer ze niet te vullen met wat niet helpt. Weet alleen: ik mag er zijn. Zomaar. Voor niets. Wees vrij van druk en dwang en luister dan naar die stille andere stem, die kleine rimpeling, wat is het, een zuchtje wind over het water van

je ziel, een trilling, van liefde en geduld, van Heilige Geest, zegt de Efeze brief, die je de weg wijst naar waar het heen wil met jou.

Misschien dat dan de weg vrij komt dat je in de spiegel durft te kijken van wat ook bij jou niet goed is in je leven. Kritiek leert te verdragen, een weg van verandering durft in te slaan. Wie nog bezig is met man en macht z'n plekje op aarde tussen de mensen waar te maken, z'n bestaansrecht te bewijzen, wie alles wat hij doet in dienst stelt van dat betoog, is niet gauw in staat een kritische blik op zichzelf te slaan, veel te bedreigend. Fouten liever bij een ander.

In de lezingen die voor vandaag in het Luthers leesrooster staan, staat ook een bundel teksten van de profeet Jeremia, dat gaat er hard tegenaan. Zonde, om dat woord nu maar eens te gebruiken, is inderdaad iets wat mensen aangezegd moet worden. Het kan heel lang duren voordat wij mensen willen weten dat er iets fout is in wat we doen. Jeremia gaat tekeer tegen het recht praten wat krom is, en tegen krom praten wat recht is, iets slecht noemen wat goed is, zoals in de Evangelielezing gebeurt. Kijkend naar onze eigen actualiteit, maatschappelijk en persoonlijk, in onze omgang met de aarde en met elkaar, kunnen er nog wel wat profetenpreken bij. We hebben nog een weg te gaan.

Maar dat is heel wat anders dan mensen, wijzelf, waar we lijden onder dat altijd knagende gevoel ik mag er niet zijn, niet zomaar, eerst presteren, dingen goed doen, - schuld aan te praten

Een wonder van genezing is het wanneer dit besef van bevrijding tot je doordringt, zoals warmte door verkleumde ledematen vloeit tot in de plek diep van binnen waar jij je verborgen houdt, schuilend in de overtuiging dat het niet/niet gauw/nooit goed genoeg is.

Deze bevrijding wordt ook door Jezus niet zo even rondgestrooid. Het kan niet altijd, dingen kunnen zo vastzitten. Lang kan het duren voor de tijd rijp is. Maar soms ineens kan het wel, zoals hier, en hij mist het moment niet, ziet hun geloof, beweegt mee met wat zij aandragen, en spreekt tot hem: Houd moed, kind (dát woord), je zonden zijn je vergeven. Dat woord, op dat moment, voegt geest en leden van deze mens weer ineen.

Er gaat een stroom van liefde, van erbarmen, door het Mattheus evangelie. Het gaat om Jezus, zeker, om wie hij is en wat hij doet, maar in hem gaat het om de menigte, met wie dit gedeelte dan ook afsluit. Wat hier gebeurt ontgaat hen niet. Zij zijn het die vermoeid en belast zijn, typisch Mattheus woorden. Dat zij rust vinden en op lichte

wijze, op lichte voeten door hun leven kunnen gaan. Afgestemd op dat andere geluid,
dat van liefde spreekt.

Amen.

Den Haag, Erika van Gemerden